Seat No. : ________________

MF-216

May-2025

M.Com., Sem.-II

412 EA/EE : Cost Accounting-II

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

1. અંતરા લિમિટેડની ઉત્પાદન ક્ષમતા વાર્ષિક 2,40,000 એકમોની છે. કંપનીએ તારણ કાઢ્યું છે કે 2025-26 વર્ષ માટે 80% સામાન્ય શક્તિ અંદાજેલ છે. **14**

પડતરને લગતી વિગતો નીચે આપવામાં આવી છે :

પ્રત્યક્ષ માલસામાન	એકમદીઠ ₹ 18ના દરે
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	એકમદીઠ ₹ 12ના દરે
કારખાના ચલિત ખર્ચ	એકમદીઠ ₹ 7ના દરે
કારખાના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ	₹ 3,84,000

વેચાણ અને વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ :

1. ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ ₹ 5ના એકમદીઠ દરે
2. સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ ₹ 60,000

વર્ષ 2025-2026ના વર્ષની સંચાલન માહિતી નીચે મુજબ છે :

I. ઉત્પાદિત એકમો 1,50,000 એકમો

II. વેચાણ એકમદીઠ ₹ 55 લેખે 1,20,000 એકમો

III. તૈયાર માલનો શરૂઆતનો સ્ટોક 15,000 એકમો

પડતર વિશ્લેષણ મુજબ, ખરેખર ચલિત કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 50,000 વધુ ખર્ચાયા હતાં. પડતર સંબંધિત અન્ય કોઈ તફાવત નહોતો.

ગણતરી કરો :

(1) વર્ષ 2025-26 માટે એકમદીઠ અને કુલ પડતર દર્શાવતા આવકના પત્રકો, સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ અને સીમાંત પડતર પદ્ધતિ પ્રમાણે તૈયાર કરો.

(2) આ ઉપરાંત બંને પદ્ધતિઓ વચ્ચેના નફાનું મેળવણી પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

@geniusguruji

1. હેનીલ લિમિટેડે વર્ષ 2025-26 માટે બજેટ નીચે મુજબ બનાવેલ છે : 14

વિગત	(₹ માં)
વેચાણ (50,000 એકમો)	10,00,000
બાદ : ચલિત પડતર	5,00,000
ફાળો	5,00,000
બાદ : સ્થિર પડતર	2,00,000
ચોખ્ખો નફો	3,00,000

ઉપરોક્ત માહિતીને આધારે શોધી કાઢો :

(A) જો નીચે દર્શાવેલ બે યોજનાઓ મુજબના ફેરફારોનો સ્વતંત્ર રીતે અમલ કરવામાં આવે તો 2025-26 માટે અંદાજીત નફો અને કઈ યોજનાનો અમલ કરવો તે જણાવો :

યોજના A	યોજના B
• કિંમતમાં 10% વધારો	કિંમતમાં 15% ઘટાડો
• જથ્થામાં 20% ઘટાડો	જથ્થામાં 30% વધારો
• ચલિત પડતરમાં 15% વધારો	ચલિત પડતરમાં 5% ઘટાડો
• સ્થિર પડતરમાં 8% વધારો	સ્થિર પડતરમાં 10% ઘટાડો

(B) ઉપર જણાવેલ બંને યોજના 'A' અને 'B'માં તથા મૂળ બજેટમાં નફા-જથ્થા ગુણોત્તર, સમતૂટબિંદુ અને સલામતી ગાળો ગણો.

(C) નફાકારકતા અને સલામતીના ગાળાના સંદર્ભમાં કઈ યોજના સારી ? આપનો જવાબ સમજાવો.

2. મોહિની લિ. નીચે મુજબના ત્રણ પેદાશોનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે. નીચેની માહિતી મળે છે : 14

વિગતો	P	Q	R
(1) મહત્તમ અંદાજિત વેચાણ (એકમોમાં)	15,000	20,000	30,000
(2) એકમદીઠ વેચાણ કિંમત (₹)	150	125	100
(3) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર (P/V Ratio %)	20%	30%	25%
(4) પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ (ચલિત ખર્ચની ટકાવારી)	50%	60%	40%

કંપનીના કુલ સ્થિર ખર્ચ ₹ 10,00,000 છે. તમામ ત્રણ પેદાશો માટે સમાન કામદારો કામ પર લેવામાં આવે છે. મજૂરી દર પ્રતિ કલાક ₹ 7.5 છે.

પ્રત્યેક નીચેના ત્રણ સ્વતંત્ર કેસોમાં શ્રેષ્ઠ ઉત્પાદન મિશ્રણની ગણતરી કરો અને નફો શોધો :

(i) જ્યારે મહત્તમ પ્રાપ્ય મજૂરી સમય 3,00,000 કલાક છે.

(ii) જ્યારે ત્રણેય પેદાશોનું કુલ વેચાણ મૂલ્ય ₹ 58,00,000થી વધુ થઈ શકે નહીં

અથવા

@geniusguruji

2. મૂન લિમિટેડ બે વસ્તુઓ A અને Bનું ઉત્પાદન કરે છે. તેની ફેક્ટરીમાં M_1 અને M_2 બે મશીનો છે. વસ્તુ A બનાવવા માટે મશીન M_1 પર 3 કલાક અને મશીન M_2 પર 6 કલાકની જરૂર પડે છે. વસ્તુ B બનાવવા માટે મશીન M_1 પર 6 કલાક અને મશીન M_2 પર 5 કલાકની જરૂર પડે છે. વસ્તુ Aમાંથી એકમદીઠ પર ₹ 4નો ફાળો મળે છે અને Bમાંથી ₹ 5નો ફાળો મળે છે. મશીન M_1 અને M_2 બંને મહત્તમ 2,100 કલાક જ કામ કરી શકે છે. મહત્તમ નફો મેળવવા માટે કેટલા એકમો A અને કેટલા એકમો B બનાવવા જોઈએ ? સુરેખ આયોજનની આલેખ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી શ્રેષ્ઠ ઈષ્ટતમ ઉત્પાદન મિશ્રણ શોધો. 14

3. (A) મિ. લિનું પોતાના ધંધામાં ₹ 8,00,000નું મૂડીરોકાણ છે. તેમને તેમની મૂડી પર 15 ટકા વળતર જોઈએ છે. તાજેતરના પડતર વિશ્લેષણ મુજબ, વેચાણના 70 ટકા ચલિત ખર્ચ છે અને વાર્ષિક સ્થિર ખર્ચ ₹ 1,60,000 છે. 7

આ માહિતીના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(i) સમતૂટબિંદુએ વેચાણ કેટલું હશે ?

(ii) રોકાણ પર 15 ટકા વળતર મેળવવા કેટલું વેચાણ જરૂરી છે ?

(iii) જો ધંધો બંધ કરવામાં આવે તો પણ મિ. લી ને વાર્ષિક ₹ 60,000 ખર્ચ થાય તેમ છે. તો કેટલા વેચાણ પર ધંધો ચાલુ રાખવો યોગ્ય છે ?

(B) એક મોબાઈલ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપનીએ શોધ્યું છે કે જ્યારે તે XEE - 2350 નામના સ્પેરપાર્ટસ બનાવે છે ત્યારે તે બનાવવાનો ખર્ચ ₹ 6.25 છે, ત્યારે તે જ સ્પેરપાર્ટસ બજારમાં ₹ 5.75ના ભાવમાં સતત સપ્લાયની ખાતરી સાથે ઉપલબ્ધ છે. પડતરનું વિભાજન નીચે મુજબ છે : 7

વિગત	₹ (સ્પેરપાર્ટસ દીઠ)
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	2.75
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	1.75
અન્ય ચલિત ખર્ચ	0.50
ઘસારો અને અન્ય સ્થિર ખર્ચ	1 .25
કુલ	6.25

(i) શું આ સ્પેરપાર્ટસ જાતે બનાવવા જોઈએ કે બજારમાંથી ખરીદવા જોઈએ ?

(ii) તમારો શું નિર્ણય હશે જો સપ્લાયર આ સ્પેરપાર્ટસ ₹ 4.85 પ્રતિ એકમના ભાવમાં આપે ?

અથવા

@geniusguruji

3. છત્રીનું ઉત્પાદન કરતી કંપની 70,000 છત્રીઓનું ઉત્પાદન અને એકમદીઠ ₹ 14.30 લેખે વેચાણ કરીને પ્રતિ છત્રી સરેરાશ ₹ 2.50નો ચોખ્ખો નફો કમાય છે. ઉત્પાદન ક્ષમતાના 70%નો ઉપયોગ કરે છે. વેચેલ માલની પડતર નીચે મુજબ છે : 14

પ્રત્યક્ષ માલસામાન	₹ 3.50
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	₹ 1.25
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	₹ 6.25 (50% સ્થિર)
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ	₹ 0.80 (25% ચલિત)

ચાલુ વર્ષમાં એટલા જ એકમોનું ઉત્પાદન કરવા માંગે છે પરંતુ પ્રત્યક્ષ માલસામાન ખર્ચ 6%, પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ 8% અને સ્થિર ખર્ચ 10% વધી ગયા છે. વેચાણ કિંમતમાં વધારો શક્ય નથી. આ સ્થિતિમાં કંપનીને ક્ષમતાના વધારાના 20% માટે એક ઓર્ડર મળે છે.

એકંદરે નફો ₹ 1,80,000 મેળવવા માટે ઉત્પાદકને આ ઓર્ડર સ્વીકારવા માટે લઘુત્તમ કિંમત કેટલી ભલામણ કરશો ? તમારી ભલામણ માટેના કારણો આપો.

4. "જરૂરી સમયે જ" (JIT) અભિગમ એ વૈભવ નથી પણ જરૂરિયાત છે. "JITના લાભ અને ગેરલાભના સંદર્ભમાં વિધાનની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

4. ટૂંકનોંધ લખો : 14

(i) જીવનચક્ર પડતર પદ્ધતિ

(ii) લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિ

5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે સાત) 14

(1) ________ પડતરને સ્થિર પડતર અને ચલિત પડતરમાં વિભાજીત કરે છે.

(a) તફાવત પડતર પદ્ધતિ (b) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ

(c) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ (d) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર

(2) ________ હેઠળ આખર સ્ટોકના મૂલ્યાંકનમાં ઉત્પાદનના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.

(a) સીમાંત પડતર પદ્ધતિ (b) સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ

(c) સંબંધિત પડતર પદ્ધતિ (d) પડતર-જથ્થા-નફા વિશ્લેષણ

@geniusguruji

(3) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર એટલે ________

(a) વેચાણની ટકાવારી તરીકે ચલિત ખર્ચ

(b) વેચાણની ટકાવારી તરીકે સ્થિર ખર્ચ

(c) વેચાણની ટકાવારી તરીકે ચલિત ખર્ચ કરતાં વેચાણનો વધારો

(d) વેચાણની ટકાવારી તરીકે કુલ ખર્ચ

(4) દેવ લિ.ની માહિતી નીચે મુજબ છે :

નફો	₹ 6,000
સ્થિર ખર્ચા	₹ 12,000
સલામતી ગાળો	₹ 15,000

નફા-જથ્થાનો ગુણોતર ________ થાય.

(a) 30% (b) 20%

(c) 40% (d) 25%

(5) બજેટ ઉત્પાદન બાદ સમતૂટ ઉત્પાદન દ્વારા નીચેની વિગતો મેળવી શકાય છે :

(a) બજેટેડ નફો (b) મહત્તમ નફાનો ઉકેલ

(c) ફાળો (d) સલામતીનો ગાળો

(6) સુરેખ આયોજનમાં ________ મહત્ત્વનું પરિબળ છે.

(a) પડતર (b) રૈખિક ચલ

(c) ફાળો (d) આ બધા જ

(7) જ્યારે માલસામાન (kgs) મર્યાદિત કરતું પરિબળ હોય ત્યારે વસ્તુની નફાકારકતા કયા આધારે નક્કી થાય ?

(a) કિલોદીઠ ફાળો (b) એકમદીઠ ફાળો

(c) એકમદીઠ ચલિત ખર્ચ (d) એકપણ નહિ

(8) ડૂબેલી પડતર ________ સંબંધ ધરાવે છે.

(a) સંબંધિત પડતર સાથે (b) ઐતિહાસિક પડતર સાથે

(c) તફાવત પડતર સાથે (d) આમાંથી એકપણ નહિ

@geniusguruji

(9) ઉત્પાદનના સાધનોનું આયોજન-2 (MRP-2) એ ________

(a) ઉત્પાદન નિર્ધારણ અભિગમ છે. (b) આંતરવિભાગીય અભિગમ છે.

(c) પ્રણાલિકાગત અભિગમ છે. (d) આમાંથી એકપણ નહિ

(10) લક્ષ્યાંક પડતર એ ________ પર આધારિત છે.

(a) પેદાશની બજાર કિંમત (b) પેદાશની ખરેખર પડતર

(c) ઐતિહાસિક પડતર (d) આમાંથી એકપણ નહિ

(11) જરૂરી સમયનો અભિગમ ________ દૂર કરવા પર ભાર મૂકે છે.

(a) માલસામાન બગાડ માટે (b) મિલકત બગાડ માટે

(c) સમય બગાડ માટે (d) ઉપરના બધા

(12) દરેક પેદાશે, પેદાશ જીવનચક્રના તબક્કા જોવાના હોય છે.

(a) આ સાચું વિધાન છે. (b) આ ખોટું વિધાન છે.

(c) આ અંશતઃ સાચું વિધાન છે. (d) આ અસંબંધિત વિધાન છે.

@geniusguruji

Seat No. : ______________

MF-216

May-2025

M.Com., Sem.-II

412 EA/EE : Cost Accounting-II

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

1. Antara Ltd. has a production capacity of 2,40,000 units per year. The company has concluded that 80% capacity is standard capacity for the year 2025-26. **14**

The following details are given [illegible]t :

Direct Material at	₹ 18 per unit
Direct Labour at	₹ 12 per unit
Factory variable cost at	₹ 7 per unit
Factory fixed overhead cost at	₹ 3,84,000

Sales and Administrative overhead cost :

1. Variable cost at ₹ 5 per unit
2. Fixed overhead ₹ 60,000

The following is the management information for year 2025-2026 :

I. Units produced 1,50,000 units

II. Sales ₹ 55 per unit, 1,20,000 units

III. Opening stock of finished goods 15,000 units

According to the cost analysis, the real variable production overheads cost an additional ₹ 50,000. There were no other cost-related variations.

Calculate :

(1) Prepare income statements showing per unit and total cost under Absorption Costing and Marginal Costing for the year 2025-26.

(2) In addition to this, prepare reconciliation statement of both the profits.

OR

@geniusguruji

1. Henil Ltd. has the following budget for the year 2025-26 : **14**

Particulars	(in ₹)
Sales (50,000 units)	10,00,000
Less : Variable Cost	5,00,000
Contribution	5,00,000
Less : Fixed Cost	2,00,000
Net Profit	3,00,000

From the above set of information, find out :

(A) The adjusted profit for 2025-26 if the following two sets of changes are introduced independently and also suggest which plan should be implemented :

Plan A	Plan B
• Increase in price by 10%	Decrease in price by 15%
• Decrease in volume by 20%	Increase in volume by 30%
• Increase in variable cost by 15%	Decrease in variable cost by 5%
• Increase in fixed cost by 8%	Decrease in fixed cost by 10%

(B) Calculate the Profit-Volume Ratio, Break-even Point, and Margin of Safety under the two plans 'A' and 'B' and original budget referred to above.

(C) Explain your answer and suggest which plan should be preferred based on profitability and safety margin.

2. Mohini Ltd. produces and sells three products as below. It provides the following information : **14**

Particulars	P	Q	R
(1) Maximum estimated sales (in units)	15,000	20,000	30,000
(2) Selling price per unit (₹)	150	125	100
(3) Profit- Volume-Ratio (%)	20%	30%	25%
(4) Direct wages (percentage of variable cost)	50%	60%	40%

The total fixed expenses of company are estimated ₹ 10,00,000. The company uses same workers for all three products. Rate of wages per hour is ₹ 7.5.

Calculate the best production mix in each of the following three independent cases and find out profit :

(i) When maximum available labour time is 3,00,000 hours.

(ii) Total sales volume of the three products cannot exceed ₹ 58,00,000.

OR

@geniusguruji

2. Moon Ltd. manufactures two products A and B. It has two machines M_1 and M_2 in the factory. For manufacturing product A it has to use Machine M_1 for 3 hours and Machine M_2 for 6 hours and for manufacturing product B it has to use Machine M_1 for 6 hours and Machine M_2 for 5 hours.

The contribution per unit of A is ₹ 4 and for B it is ₹ 5. Each machine M_1 and M_2 cannot work for more than 2,100 hours. How many units of A and B should be produced to get the maximum profit ? (i.e. give the optimum product-mix)

Find the solution by Graphical method of linear programming. **14**

3. (A) Mr. Lee has ₹ 8,00,000 investment in his business firm. He wants a 15 percent return on his money. From an analysis of recent cost figures, he finds that his variable cost of operating is 70 percent of sales, his annual fixed costs are 1,60,000/- per year, **7**

Show computations to answer the following questions:

(i) What sales volume must be obtained to break-even ?

(ii) What sales volume must be obtained to get 15 percent return on investment ?

(iii) Mr. Lee estimates that even if he closed the doors of his business, he would incur ₹ 60,000 per year. At what sales would he be better off by locking this business up ?

(B) A mobile manufacturing company finds that while it costs ₹ 6.25 each to make a component XEE - 2350, the same is available in the market at ₹ 5.75 with an assurance of continued supply. The break-down of cost is as follows : **7**

Particulars	₹ (per component)
Direct materials	2.75
Direct labour	1.75
Other variables	0.50
Depreciation and other fixed cost	1 .25
Total	6.25

(i) Should you make for your self or buy from the market ?

(ii) What would be your decision if the supplier offers the component at ₹ 4.85 each ?

OR

@geniusguruji

3. An umbrella manufacturer makes an average net profit of ₹ 2.50 per piece on a selling price of ₹ 14.30 by producing and selling 70,000 pieces of 70% of the potential capacity. His cost of sales is : **14**

Direct material	₹ 3.50
Direct wages	₹ 1.25
Works overhead	₹ 6.25(50% fixed)
Sales overhead	₹ 0.80 (25% varying)

During the current year, he intends to produce the same number of units but anticipates that his fixed charges will go up by 10% while the rates of direct labour and direct material will go up by 8% and 6% respectively. But he has no option of increasing the selling price. Under this situation, he obtains an order for further 20% of his capacity.

What minimum price will you recommend for acceptance of order to ensure the manufacturer an overall profit of ₹ 1,80,000 ? Reason out your recommendations.

4. "Just in Time(JIT) approach is not a luxury but necessity" - Discuss with references to merits and demerits of JIT. **14**

OR

4. Write notes on : **14**

(i) Life-cycle Costing

(ii) Target Costing

5. Select the best alternative from given choices : (Any **seven**) **14**

(1) ________ differentiates costs into fixed costs and variable costs.

(a) Differential costing (b) Absorption costing

(c) Marginal costing (d) Profit volume ratio

(2) Under ________, fixed manufacturing overheads are also considered for the valuation of closing stock.

(a) Marginal Costing (b) Absorption costing

(c) Relevant costing (d) CVP analysis

@geniusguruji

(3) Profit-Volume ratio is equal to ________

(a) Variable cost as a percentage of sales

(b) Fixed cost as a percentage of sales

(c) Excess of sales over variable cost as a percentage of sales

(d) Total cost as a percentage of sales

(4) Information of Dev Ltd. is as under :

Profit	₹ 6,000
Fixed expenses	₹ 12,000
Margin of safety	₹ 15,000

Profit-Volume ratio will be ________

(a) 30% (b) 20%

(c) 40% (d) 25%

(5) Budgeted output minus break-even output gives us the :

(a) Budgeted profit (b) Maximum profit solution

(c) Contribution (d) Margin of safety

(6) ________ is important factor in Linear Programming.

(a) Cost (b) Linear Variable

(c) Contribution (d) All of these

(7) When Material (kgs) is a key factor, the profitability of a product is decided on which of the following basis ?

(a) Contribution per kilogram (b) Contribution per unit

(c) Variable cost per unit (d) None of these

(8) Sunk cost deals with ________.

(a) Relevant cost (b) Historical cost

(c) Differential cost (d) None of these

@geniusguruji

(9) Manufacturing Resource Planning-2 (MRP-2) is ________

(a) A production scheduling approach

(b) An Inter-department approach

(c) A traditional approach

(d) None of these

(10) Target costing is based on ________

(a) Market price of product (b) Actual cost of product

(c) Historical cost (d) None of these

(11) JIT focuses on elimination of ________

(a) Wastage of material (b) Wastage of asset

(c) Wastage of time (d) All of the above

(12) Each product has to face stages of product life cycle.

(a) This is correct statement.

(b) This is incorrect statement.

(c) This is partially correct statement.

(d) This is irrelevant statement.

@geniusguruji

FOR MORE
GUJARAT UNIVERSITY
PAPERS &
EXAM UPDATES

VISIT:
www.geniusguruji.in

INSTAGRAM:
@geniusguruji

Powered By Genius Guruji